

علوم و تکنولوژی محیط زیست، دوره بیست و شش، شماره شش، شهریورماه ۱۴۰۳ (۱۵۰-۱۳۷)

بررسی عوامل تاثیرگذار بر مشارکت اجتماعی در بازآفرینی شهری با بکارگیری

مدل Amos (مطالعه موردی: بافت تاریخی سورو بندرعباس)^۱

مهدی جعفری^۲

کوروش افضلی^{۳*}

kkAfzali@gmail.com

مصطفی ظهیری نیا^۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۹/۲۸

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱/۲۷

چکیده

زمینه و هدف: بازآفرینی شهری یک رویکرد جامع، یکپارچه و کل نگر است و مشارکت-اجتماعی دلالت برگسترش روابط بین گروهی در قالب انجمن‌های داوطلبانه، باشگاه‌ها، اتحادیه‌ها و گروه‌هایی دارد که معمولاً خصلتی محلی و غیر دولتی دارند. این پژوهش بر اساس هدف، از نوع کاربردی است که با هدف ارزیابی مشارکت اجتماعی در بازآفرینی محله تاریخی سورو انجام شده است.

روش تحقیق: روش پژوهش از نوع توصیفی و تحلیلی می باشد که ابزار گردآوری اطلاعات از طریق مطالعات اسنادی و کتابخانه ای، مراجعه به سازمان های مربوطه و بازدید های میدانی در محدوده منطقه مورد مطالعه می باشد. ابتدا شاخص های مشارکت و بازآفرینی شهری استخراج گردید و سپس با بکارگیری مدل Amos اثرگذاری هریک از عوامل پنهان روی یکدیگر سنجیده شد و بر اساس آن بیشترین تاثیر به همراه وزن حاصله مورد سنجش قرار گرفت و در ادامه داده های استخراج شده از پرسشنامه که در نرم افزار Spss وارد شده تحلیل گردید.

یافته ها: یافته های تحقیق نمایانگر این است نتایج پژوهش نشان دهنده این است که تاثیرپذیر ترین عامل، اجتماعی با اندازه ۱۸/۳۳ می باشد و عوامل اثرگذار عبارتند از اصالت با میزان ۱۰/۰۵، بزرگ محوری با اندازه ۹/۶۸ و اقتصادی با اندازه ۸/۰۹، به عبارتی چنانچه در این منطقه مقرر باشد مشارکت اجتماعی جهت بازآفرینی شهری تحقق یابد.

۱- این مقاله استخراج شده از رساله دکتری مهدی جعفری دانشجوی رشته شهر سازی با عنوان تبیین مدل بومی مشارکت اجتماعی در بازآفرینی

شهری مناطق جنوب ایران، مطالعه موردی بافت تاریخی محله سورو بندرعباس که در دانشگاه آزاد کرمان در حال انجام می باشد.

۲- دانشجوی دکتری، گروه شهرسازی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمان، کرمان، ایران.

۳- استادیار، گروه شهرسازی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمان، کرمان، ایران. * (مسوول مکاتبات)

۴- دانشیار، گروه علوم اجتماعی، دانشگاه هرمزگان، بندرعباس، ایران.

بحث و نتیجه گیری: با توجه به یافته های بدست آمده بایستی از ظرفیت عوامل اصالت، بزرگ محوری و اقتصادی برای تاثیر گذاری روی سایر عوامل استفاده نمود و تاثیر پذیرترین عامل اجتماعی می باشد، بدین معنی که ساختارهای اجتماعی این منطقه همراهی مناسب تری جهت تحقق این امر دارند.

واژه های کلیدی: بازآفرینی شهری، مشارکت اجتماعی، تحلیل عاملی، بافت تاریخی سورو.

Investigating the Factors Affecting Social Participation in Urban Regeneration Using Amos Model (Case Study: Historical Context of Sooro Bandar Abbas)

Mehdi Jafari¹

Koorosh Afzali^{2*}

kkAfzali@gmail.com

Mostafa Zahiri Nia³

Admission Date: December 29, 2021

Date Received: April 16, 2021

Abstract

Background and Objective: Urban regeneration is a comprehensive, integrated, and holistic approach, and social participation implies the expansion of intergroup relations into voluntary associations, clubs, unions, and groups that are usually local and non-governmental in nature. This purpose-based research is of an applied type with the aim of evaluating social participation in the reconstruction of the historic neighborhood of Soro.

Material and Methodology: The research method is descriptive and analytical that the data collection tool is through documentary and library studies, referring to relevant organizations and field visits in the study area. First, the indicators of participation and urban regeneration were extracted and then, using the Amos model, the effect of each of the hidden factors on each other was measured. Entered was analyzed.

Findings: Findings show that the results show that the most influential factor is social with a size of 18.33 and the effective factors are originality with a size of 10.05, large axis with a size of 9.68 and economic with a size of 08.09. In other words, if social participation is to be realized in this region for urban regeneration.

Discussion and Conclusion: According to the findings, the capacity of originality, greatness and economic factors should be used to influence other factors and is the most influential social factor, meaning that the social structures of this region have a more appropriate accompaniment to achieve this.

Key words: urban regeneration, social participation, factor analysis, Soro historical context.

1- PhD student, Department of Urban Planning, Islamic Azad University, Kerman Branch, Kerman, Kerman, Iran.

2- Assistant Professor, Department of Urban Planning, Islamic Azad University, Kerman Branch, Kerman, Kerman, Iran. *(Corresponding Author)

3- Associate Professor, Department of Social Sciences, Hormozgan University, Bandar Abbas, Iran.

مقدمه

طی چند سال اخیر ساماندهی بافت های فرسوده و ناکارآمد یکی از موضوعات اصلی گریبان گیر سازمان ها و نهادها و مدیران شهری بوده تا جایی که عدم توانایی این سازمان ها در حل این معضل شهری باعث گردیده که در محافل علمی و دانشگاهی نیز به این موضوع مهم پرداخته شود. آنچه که امروزه تحت عنوان بافت های ناکارآمد مورد مطالعه اندیشمندان علوم شهری است در واقع محصول فرآیندهای متعددی است که در قالب فرم فرسوده تکوین یافته است. بافت های فرسوده و ناکارآمد، بافت هایی هستند که در فرآیند زمان طولانی شکل گرفته و تکوین یافته اند و امروز در محاصره تکنولوژی عصر حاضر گرفتار شده اند. اگرچه این بافت ها در گذشته به مقتضای زمان دارای عملکرد منطقی و سلسله مراتبی بودند ولی امروز از لحاظ ساختاری و عملکردی دچار کمبودهایی می باشند و آن گونه که می باید پاسخگوی نیاز ساکنین خود نمی باشند.

مجموعه شرایط بالا نشان دهنده ناپایداری این بافت ها در ابعاد مختلف بوده و در تعارض با پایداری و اهداف توسعه پایدار است (۱). به طور کلی توسعه برنامه ریزی و بازار توسعه شهری تحت تأثیر فرآیندهای جهانی سازی و رقابتی بوده و سیاست های بازآفرینی شهری شکل جدیدی به خود گرفته است (۲).

هنگامی که انسان سعی می کند فضای شهری را درک کرده، با آن تعامل کند و راه خود در آن بیابد؛ در حقیقت به این معناست که ذهن وی تلاش می کند تصویری روشن، به هم پیوسته و منسجم از کل شهر تهیه کند. یکی از عوامل شکل دهنده این تصویر، فضاهای فرهنگی هستند. هدف طراحی شهری تنها زیبا سازی سکونتگاههای انسانی نیست بلکه این فرایند امکان تعامل بهتر میان مردم و نیز مردم و محیط زندگیشان را فراهم می آورد و یک طراحی شهری خوب به کیفیت کلی زندگی در یک شهر کمک می کند (۳). در تاریخ ۲۵ سپتامبر سال ۲۰۱۵، مجمع عمومی سازمان ملل متحد رسماً برنامه جهانی، یکپارچه و تحول آفرین ۲۰۳۰ را برای توسعه پایدار به همراه مجموعه ای از ۱۷ هدف توسعه پایدار (SDG) و ۱۶۹ هدف مرتبط را تدوین کرد (۴). تصویب این دستور کار تغییر در الگوی سیاست های ملی و بین المللی بود. در نتیجه،

کمسیون اروپا همچنین دستور کار خود را برای اهداف کشورهای اروپایی و براساس این استراتژی تدوین کرد (۵). هدف مهمی که در اهداف توسعه پایدار به آن پرداخته شده سلامتی و رفاه است، بهبود سلامتی به عنوان یک اولویت جهانی در برنامه ریزی بین سال های ۲۰۱۶ تا ۲۰۳۰ است (۶). هدف مورد نظر بر ارتقا و بهبود شرایط روانی در زندگی عموم مردم جامعه متمرکز است، و همچنین تأثیر وجود نابرابری ها بر سلامتی را کاهش داده و بطور مشخص در بازآفرینی شهری به صورت جامع و چند رشته ای عمل می کند (۷). بنابراین، لازم است رابطه بین نابرابری ها در بهداشت، آموزش، مشکلات اقتصادی و مسکن، تأکید بر مشکلات اجتماعی-زیست محیطی که معمولاً در مناطق حاشیه ای شهر وجود دارد مشاهده شود (۸). علاوه بر این، توجه باید بر تعامل بین پویایی های شهری، معماری، فناوری، اقتصادی، فرهنگی اجتماعی، زیست محیطی و سیاسی - اداری متمرکز شود (۹).

در این بین بافت های قدیمی در شهر، به همراه عناصر و فضاهای شهری درون خود مانند شبکه معابر، بازارها، آب انبارها، مساجد و کاروانسراها و غیره علاوه بر شکل فیزیکی و خصوصیات کالبدی، ارزش های فرهنگی، اجتماعی و تاریخی ویژه ای را نیز در خود نهفته دارند. اقدامات و برنامه های شهرسازی که از چند دهه قبل شروع شدند بدون توجه به موارد فوق موجبات نابودی ارزش های سنتی را فراهم ساختند. شهر بندرعباس به دلیل موقعیت قرارگیری در کنار خلیج فارس و نزدیکی به تنگه هرمز از اهمیت خاصی برخوردار است. بافت مسکونی این شهر برخلاف بافت مسکونی اغلب شهرهای ایران از واحدهای مسکونی جدا از هم تشکیل شده است؛ به طوری که ما بین هر واحد مسکونی با واحد دیگر فضای خالی وجود دارد. که از جمله علل آنرانی توان به ریشه های فرهنگی و اجتماعی شهروندان و عوامل اقلیمی و جغرافیایی مرتبط دانست که این نیز با توجه به رشد جمعیت شهری و افزایش مهاجرت و به تبع آن کمبود واحدهای مسکونی از سطح شهردستخوش تحول اساسی شده و مجتمع های آپارتمانی در حال فروریختن بنیانهای قبلی هستند. در این بین محله سورو به عنوان منطقه مورد مطالعه از محلات

گرفته است و می‌کوشد به نیازهای محله و ساکنین آن پاسخ دهد. این رویکرد تالش می‌کند با تقویت و بهبود فضای کالبدی محله، تعاملات اجتماعی را افزایش داده و از این مسیر به بهبود حس تعلق به مکان، خوداتکایی اقتصادی و ارتقاء اجتماعی نایل شود (۱۳). صباغی (۱۳۹۲) طی پژوهشی به تدوین سازوکار به کارگیری بازآفرینی شهری در مواجهه با بافت‌های فرسوده شهری مطالعه موردی: محله جوانان شهر همدان پرداخته است. وی در این پژوهش سعی کرده است که با استفاده از ابعاد اجتماعی، اقتصادی، کالبدی و زیست محیطی و همچنین متغیرهای مربوط به کیفیت زندگی چگونگی بازآفرینی پایدار محله جوانان همدان را در قالب برنامه ریزی جامع و یکپارچه ارائه نماید (۱۴).

لطفی و زرگری مرندي (۱۳۹۱) طی پژوهشی بازآفرینی شهری و بازتعریف معیارهای فرسودگی: آغازی بر مرمت شهری پایدار را بررسی کردند. بر اساس یافته‌های آنها تفاوت در روایت‌های مرمت شهری، حاصل تفاوت در نگاه به فرسودگی و تعریف آن تحت یک انگاره فکری و در عین حال راه حل پیشنهادی برای رفع فرسودگی است. پس برداشتی که از مفهوم فرسودگی می‌شود، در رسیدن به راه حلی متناسب نقش بسزایی خواهد داشت؛ شاید بتوان با نگاهی دقیق به مفهوم فرسودگی و ایجاد چارچوب فکری روشن برای تعریف آن به عنوان بن‌مایه کُنش مرمت شهری، موجب ایجاد راهبردی مشخص برای نگاه به بافت‌های موجود شهری و چگونگی مداخله در آنها شد. نگاهی که مرمت شهری را به مثابه اقدامی در مقابله با فرسودگی و فرسودگی شدن و فرآیندی برای رسیدن به مظاهر پایداری در شهر و محله‌های شهری معرفی می‌نماید (۱۵). صفایی پور و زارعی (۱۳۹۶)، طی پژوهشی به برنامه ریزی محله محور و بازآفرینی پایدار بافت‌های فرسوده شهری با تأکید بر سرمایه اجتماعی، نمونه موردی: محله جوانان شهر همدان پرداخته‌اند. نتایج تحقیق آنها حاکی از آن است که اگر رویکرد به بازآفرینی؛ اجتماع مدار، یکپارچه، جامع و استراتژیک باشد، آنگاه به خودی خود رویکرد بازآفرینی پایدار حاصل خواهد شد. مراد از فرسودگی، ناکارآمدی و کاهش کارایی یک بافت نسبت به کارآمدی سایر بافت‌های شهری

قدیمی شهر بندرعباس بوده که مشکلات بیان شده رادر خود دارد و لذا ضرورت مطالعه درمورد وضعیت احیا و بازآفرینی بافت این محله اجتناب ناپذیر است. هدف تحقیق حاضر بررسی عوامل تاثیرگذار بر مشارکت اجتماعی در بازآفرینی شهری از بافت تاریخی محله سورو است. تحقیق در پی پاسخ دادن به پرسش زیر است:

- میزان تاثیرگذاری عوامل موثر در تحقق مشارکت اجتماعی در بازآفرینی شهری در محله مورد مطالعه به چگونه است؟

پیشینه تحقیق

آلپویی (۲۰۱۳) به بررسی بهبود کیفیت زندگی و سرمایه گذاری برای آینده، سازگار ساختن ساختمان‌ها و خانه‌ها با نیازها مردم، ارتقاء تصویر ذهنی مردم از محله و بهبود شبکه ارتباطات اجتماعی و درک امنیت به عنوان اهداف اساسی در بازآفرینی شهری یکپارچه پرداخته است (۱۰). کریستل و دامیدویکلت (۲۰۱۵) در پایان نامه کارشناسی ارشد خود بحث بازآفرینی بافت‌های شهری در ریودوژانیرو در طی بازبهای المپیک ۲۰۱۶ را بررسی کردند. در این پایان نامه به طور کلی مفاهیم و نظریات بازآفرینی شهری بررسی و معرفی شده است (۱۱). آیینی و اردستانی (۱۳۸۸) در پژوهش «بازآفرینی و مشارکت مردم...» ضمن اشاره به اینکه در بافت‌های فرسوده شهری «فقر کالبدی» و فقر خدماتی مترکم شده و به دلیل «فقر اقتصادی» امکان تغییر خودبخودی و ارتقاء محیط زندگی مناسب تقریباً از بین رفته است. برای این منظور، برای توانمندسازی آحاد مرتبط با بهسازی و نوسازی بافت‌های فرسوده شهری اقدام و برنامه ریزی در سه محور را لازم می‌دانند که عبارت است از: ایجاد انگیزه مؤثر بین مالکان، سازندگان و سرمایه‌گذاران غیر دولتی؛ ایجاد فضای اعتماد آفرین برای مشارکت مالکان، سازندگان و سرمایه‌گذاران غیر دولتی با همدیگر؛ ایجاد بستر قانونی مناسب برای التزام مردم به نوسازی و رفع موانع قانونی موجود (۱۲). رفیعیان و دیگران (۱۳۸۹) در طی پژوهش «بازآفرینی شهری و رویکرد ایجاد و توسعه محالته سنتی شهری (TND) اشاره می‌کنند که TND رویکردی است که از نهضت نوسازی نشأت

بازآفرینی شهری پایدار

بازآفرینی پایدار و پایداری اجتماعی از دیدگاه‌های غالب و متاخر هستند و گفته می‌شود پایداری اجتماعی، قطعیت توسعه است؛ درحالیکه پایداری‌های زیست محیطی و اقتصادی اهداف توسعه پایدار و ابزارهای رسیدن به آن می‌باشند (۲۰). کریر (۱۹۹۲)، پیوستگی کامل میان فضاهای جدید و قدیم را ضروری دانسته و معتقد است که کارکردهای شهری را نباید از هم جدا کرد (۲۱). دانیسون در سخنرانی خود در زمینه نحوه مواجهه با راه حل‌های جدید حل مسائل، نظرش این است که باید بر روی مسائل و نواحی که مشکلات آنها با هم مرتبط بوده و هماهنگ و هم‌نسخ هستند، تمرکز کنیم (۱۷).

لیور سایکس و همکاران (۲۰۱۱)، به مقاله‌ای تحت عنوان سی سال بازسازی شهری در انگلستان، آلمان و فرانسه: اهمیت فضا و مسیر وابستگی پرداخته‌اند. در این مقاله نویسندگان به بررسی تجارب بازسازی در سه کشور انگلستان، آلمان و فرانسه می‌پردازند. در این پژوهش از یک مقایسه بین المللی استفاده شده است. بخش دوم این مقاله زمینه‌های اجتماعی و اقتصادی ملی در هر کشور را بررسی می‌کند که این خود توضیحی از تکامل سیاست بازسازی در هر کشور است. نتایج این پژوهش تغییر اهداف، مکانیسم‌ها و دستاوردهای بازسازی شهری را بیان می‌کند و این که بازآفرینی در هر کشور به سیاست‌های آن کشور وابسته است (۲۲).

توانا و عابدینی (۱۳۹۴)، به پژوهش در باب مقاله‌ای با عنوان بازآفرینی بافت فرسوده شهر با رویکرد توسعه پایدار و مشارکت مردمی (نمونه مورد مطالعه: محله سیروس) پرداخته‌اند. هدف این پژوهش ارزیابی و اولویت بندی معضلات بافت فرسوده و دستیابی به راهبردهای بازآفرینی پایدار بافت فرسوده محله سیروس، واقع در بافت مرکزی و قدیمی شهر تهران می‌باشد. که برای هرچه کامل تر بودن آن از رهیافت مشارکتی در این پژوهش استفاده شده است. بدین منظور پرسشنامه‌ای براساس طیف ۵ تایی لیکرت تدوین شد و از تعداد ۳۸۴ نفر از شهروندان که براساس فرمول کوکران این حجم نمونه را بدست آوردند

است. فرسودگی بافت و عناصر درونی آن یا به سبب قدمت یا به سبب فقدان برنامه توسعه و نظارت فنی بر شکل‌گیری آن بافت به وجود می‌آید (۱۶).

مبانی نظری تحقیق

بازآفرینی شهری

واژه بازآفرینی از ریشه بازآفرینی کردن به معنای احیا کردن، جان دوباره بخشیدن، احیا شدن، از نو رشد کردن بوده و همچنین در تعریف این عبارت گفته می‌شود که به معنای بازتولید طبیعی، بخش از یک تمامیت زنده می‌باشد که در معرض نابودی قرار گرفته است (۱۷). رابرتز در مقدمه کتاب بازآفرینی شهری یکی از جامع‌ترین نگرش‌ها را در تعریف بازآفرینی ارائه نموده است: بازآفرینی شهری فرآیندی است که به خلق فضاهای شهری جدید با حفظ ویژگی‌های اصلی فضایی (کالبدی و فعالیتی) منجر می‌گردد. بازآفرینی شهری، عبارت است از دید جامع و یکپارچه و مجموعه اقداماتی که به حل مسائل شهری بیانجامد، به طوری که بهبود دائمی در شرایط اقتصادی، کالبدی، اجتماعی و زیست محیطی بافتی که دستخوش تغییر شده رابه وجود آورد (۱۷).

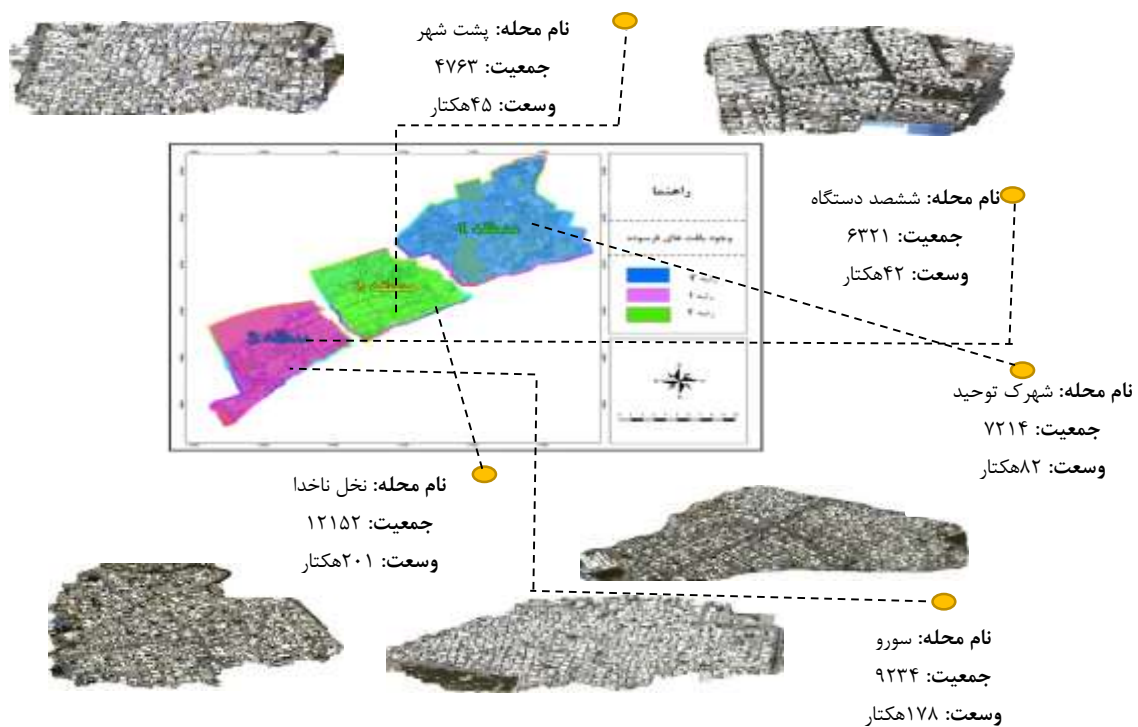
بازآفرینی شهری، یک اصطلاح عام است که مفاهیم دیگری نظیر بهسازی، نوسازی، بازسازی، مقتدرسازی و روان بخشی شهری را در برمی‌گیرد. بازآفرینی به مفهوم احیاء تجدید حیات و نوزایی شهری و به عبارتی دوباره زنده شدن شهر است (۱۸). بازآفرینی شهری یک رویکرد جامع، یکپارچه و کل نگر است که سه هدف اقتصاد، برابری و محیط رادر برمی‌گیرد؛ با حفظ رقابت اقتصادی، کاهش نابرابری، حفاظت و نگهداری محیط زیست که حاکی از نسل جدیدی از مشارکت‌ها برای توسعه سیاست‌ها شامل شکل‌های نوآورانه‌ای از بخش‌های خصوصی - عمومی و سازمان‌های غیر دولتی می‌باشد (۱۹). سیر تکاملی سیاست‌های بازآفرینی (رویکرد متاخر) به شرح ذیل بیان می‌گردد:

گروه های تازه ساکن شهر و استقرار نهادها و مراکز ملی طی ۳ دهه گذشته از ۱۰۰۰ هکتار به بیش از ۵۰۰۰ هکتار رسیده است و گسترش ساختار کالبدی شهر بصورت خطی در امتداد ساحل بوده و از سمت شمال توسط ارتفاعات و مناطق نامناسب محدود شده است (۲۴). در این بین محله سورو نیز دارای حدود ۲۳۵۰ خانوار و ۹۲۳۴ نفر جمعیت بوده و نسبت جمعیتی آن ۱/۸ درصد بوده و مساحت کل محله آن حدود ۱۷۸ هکتار است. شکل ۱ نمایانگر موقعیت منطقه مورد مطالعه در بین مناطق بافت فرسوده شهر بندرعباس است.

موردپرسش قرار گرفتند. تحلیل داده ها براساس آزمون فریدمن انجام شده است و نتایج حاصل نشان می دهد ساختار کالبدی مهم ترین معضل بافت فرسوده می باشد و در ادامه ابعاد مدیریتی، زیست محیطی، اقتصادی و اجتماعی را در رتبه های بعدی اولویت بندی نشان می دهند (۲۳).

معرفی منطقه مورد مطالعه

شهر بندرعباس در حاشیه جنوب ایران و سواحل شمالی خلیج فارس واقع شده است. جمعیت شهر بندرعباس در سال ۱۳۳۵ از ۱۷۷۱۰ نفر به حدود ۶۷۸ هزار نفر در سال ۱۳۹۵ رسیده است. مساحت محدوده شهر بندرعباس بدلیل نیاز

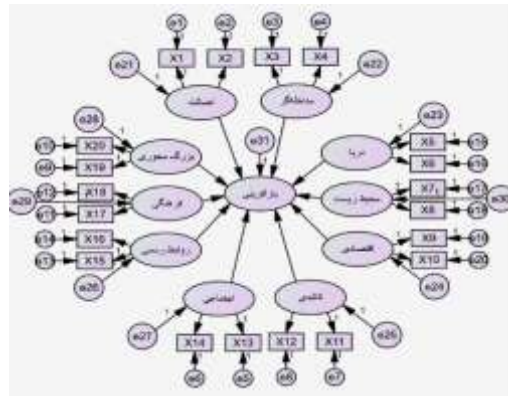
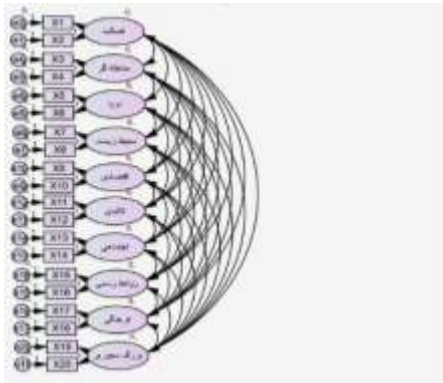
شکل ۱- موقعیت منطقه مورد مطالعه در شهر بندرعباس منبع: نگارندگان، ۱۳۹۸
Figure 1. The position of the study area in Bandar Abbas Source: Writers, 2019

روش تحقیق

دستیابی به دیدگاه های ذهنی از وضعیت بافت محله سورو و شرایط مشارکتی مردم از مطالعات میدانی (بازدید از منطقه مورد مطالعه) نیز بهره گیری شده است. ابتدا شاخص های مشارکت و بازآفرینی شهری با توجه به مبانی نظری و پیشینه تحقیق استخراج گردید و سپس با بکارگیری برای اینکه

روش گردآوری اطلاعات در این تحقیق کتابخانه ای و اسنادی و میدانی بوده و تحقیق حاضر به صورت ارزیابی- تحلیلی از منابع مختلف موجود در ارتباط با موضوع تحقیق مانند سالنامه آماری سال ۱۳۹۵ سرشماری عمومی نفوس و مسکن بندرعباس بهره برداری شده، علاوه بر این برای کنترل برخی اطلاعات و همچنین

که در هر معادله یک متغیر وابسته در یک طرف دیگر قرار می گیرد. در ادامه داده های استخراج شده از پرسشنامه که در نرم افزار Spss وارد شده به صورت مدل ذیل با متغیرهای آشکار ۲۰ گانه که از X1 تا X20 دسته بندی شده اند، نشان داده شده است. و هر دو متغیرمربوط به یکی از سوالات است. به عنوان مثال X1 و X2 مربوط به سوال اصالت (عامل پنهان) است که در پرسشنامه استفاده گردیده است و مابقی در شکل ۲ نشان داده شده است.

شکل ۲- معادلات ساختاری و مدل شماتیک تحلیل عاملی با استفاده از نرم افزار Amos

Figure 2. Structural Equations and Schematic Model Factor Analysis Using Amos Software

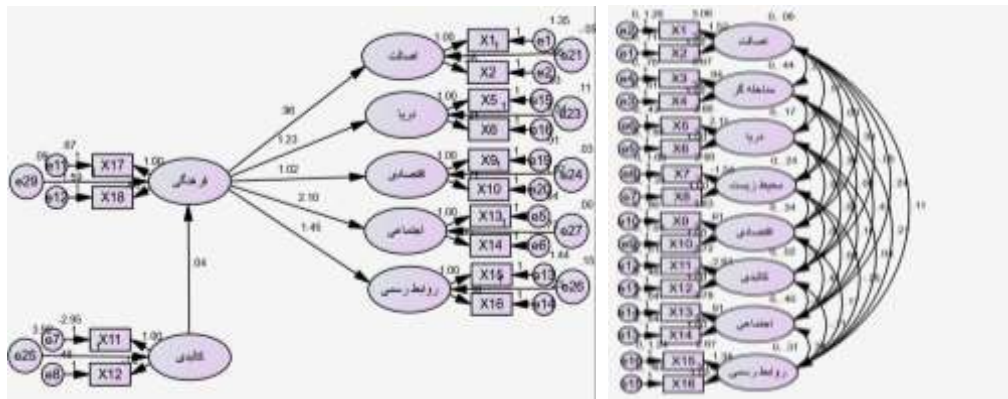
یافته های تحقیق

در بررسی تاثیر عوامل فرهنگی بر مشارکت اجتماعی، میزان عوامل اجتماعی با بیشترین تاثیر پذیری عدد ۲/۱۰ را به خود اختصاص داده است و از طرفی عامل کالبدی کمترین تاثیر را بر عامل فرهنگی جهت مشارکت اجتماعی در بازار آفرینی شهری را دارد و یا بین عامل فرهنگی و محیط زیست در این زمینه، هیچ گونه ارتباطی وجود ندارد و بدین گونه استنباط می شود که تسهیلگران در موضوع جلب مشارکت اجتماعی برای عامل فرهنگی نباید بر عامل زیست محیطی تاکید داشته باشند. در شکل ۳ عوامل اجتماعی با ۲/۱۰ و عامل رسمی با ۱/۴۵، عامل دریا با میزان ۱/۲۳، عامل اقتصادی با میزان ۱/۰۲ و عامل اصالت با میزان ۰/۹۶ و عامل کالبدی با میزان ۰/۰۴ به ترتیب بیشترین تا کمترین میزان تاثیر را دارند.

اثرگذاری هر یک از عوامل پنهان روی یکدیگر سنجیده شود و بر اساس آن بتوان بیشترین تاثیر را به همراه وزن حاصله را، سنجش کرد از مدل آموس که عبارت است از مدل سازی معادلات ساختاری می باشد استفاده نمود. برون داد نرم افزار آموس به صورت گرافیکی بوده و بنابراین درک مطلب را تسهیل می کند. تحلیل مسیر و معادلات ساختاری، ضرایب مسیرهای بین متغیرها دارای اهمیت بوده؛ ولی در معادلات ساختاری همان مدل را به گونه ای به زبان معادلات ریاضی می نویسیم

در مدل آموس تحلیل عاملی بین عوامل انجام می گردد و ارتباط دو به دو هر یک از مولفه ها را نشان می دهد. شکل فوق یک نمودار از ارتباط بین عوامل می باشد که برای اجرا آن ابتدا کلیه پاسخ های پرسشنامه را در دامنه لیکرت عدد گذاری نموده و سپس در فضای Spss وارد می شوند، پس از رفع خطاهای احتمالی، محاسبات مذکور انجام و شکل ذیل حاصل از بیشترین عوامل مورد سنجش نشان داده می گردد. اندازه اعداد نشان دهنده میزان تاثیرگذاری آنان می باشد و دو به دو عوامل با یکدیگر سنجش می گردند که این موضوع در شکل ذیل نشان داده شده است. به عنوان مثال، عدد مربوط به عامل اصالت و مداخله ای، نشان دهنده ارتباط پنهان بین این دو می باشد.

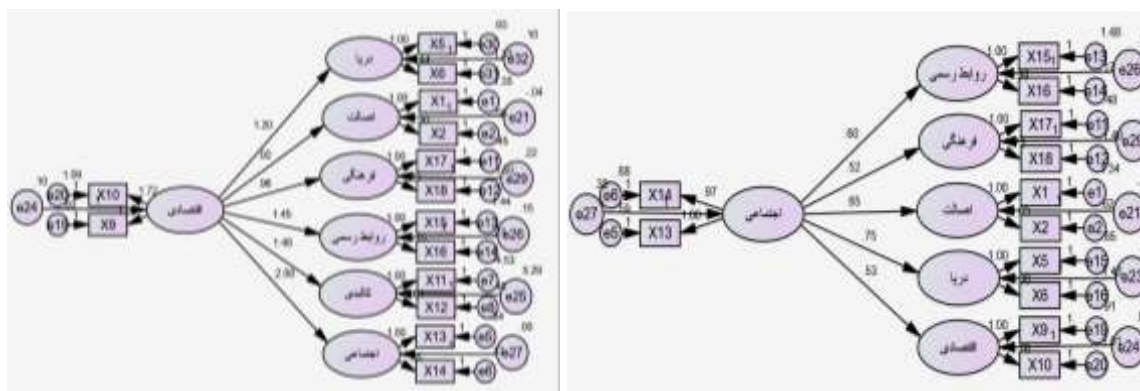

شکل ۳- بارگذاری تحلیل عاملی مشارکت اجتماعی و تاثیر شاخص فرهنگی بر سایر عوامل، در مدل Amos

Figure 3. Loading Factor Analysis of Social Participation, and the Effect of Cultural Index on other factors, in the Amos model

براساس اعداد، میزان تاثیر گذاری هر یک از این عوامل به یکدیگر نزدیک است؛ اما می توان بیان داشت که عامل دریا بیشترین تاثیر از عامل اجتماعی جهت تحقق مشارکت اجتماعی در بازآفرینی شهری را می پذیرد و این دستاورد نیز می توان برای پاسخ سوال دوم پرسشنامه استفاده نمود. که به شرح شکل ذیل نشان داده شده است.

در رابطه با تاثیر عامل اجتماعی بر دیگر عوامل در راستای سنجش آن بر مشارکت اجتماعی در بازآفرینی شهری می توان به ارتباط بین عامل با عوامل دیگر نظیر روابط رسمی، فرهنگی، اصالت، دریا و اقتصادی نام برد که میزان هر یک از بیشترین تا کمترین به ترتیب عبارتند از دریا ۰/۷۵، اصالت ۰/۶۵، روابط رسمی ۰/۶۰، اقتصادی ۰/۵۳ و عامل فرهنگی ۰/۵۲ و هر چند

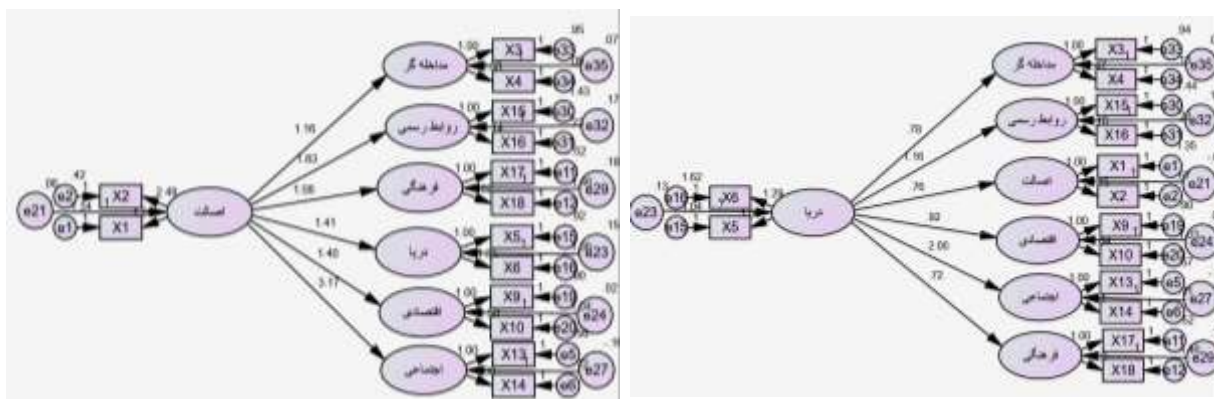
شکل ۴- تاثیر شاخص اجتماعی و اقتصادی بر سایر عوامل، استخراج شده از مدل Amos

Figure 4. The effect of social and economic indicators on other factors, extracted from the Amos model

اجتماعی نام برد که عامل اجتماعی با میزان ۳/۱۷ بیشترین تاثیر را دارد. در بررسی تاثیر عامل دریا بر دیگر عوامل مشخص گردید عوامل مداخله ای، روابط رسمی، اصالت، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی نام برد و بیشترین تاثیر پذیری آن از عامل اجتماعی با میزان ۲/۰۰ می باشد. در بررسی عامل بزرگ محوری بر دیگر عوامل مطابق شکل ذیل بر عوامل دریا، فرهنگی، اصالت، اجتماعی، مداخله ای، اقتصادی و روابط رسمی

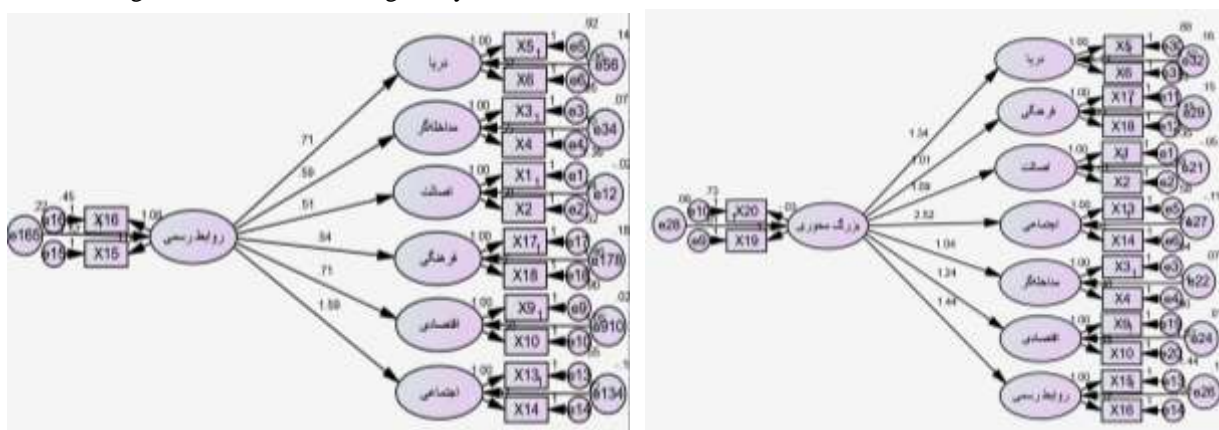
مطابق شکل ۴، در بررسی عوامل تاثیر گذار بر عامل اقتصادی جهت جلب مشارکت اجتماعی در بازآفرینی شهر های بندری می توان به عوامل دریا، اصالت، فرهنگی، روابط رسمی، کالبدی و اجتماعی اشاره نمود. بیشترین تاثیر نیز بر عامل اجتماعی دارد و عدد مربوطه آن ۲/۰۸ می باشد. در رابطه با تاثیر عامل اصالت بر دیگر عوامل که مطابق شکل ذیل نشان داده شده است؛ عوامل مداخله ای، روابط رسمی، فرهنگی، دریا، اقتصادی و

تاثیر گذار است و بیشترین میزان تاثیر بر عامل اجتماعی به ۲/۵۲ می باشد.

شکل ۵- تاثیر شاخص اصالت و دریا بر سایر عوامل، استخراج شده از مدل Amos

Figure 5. The effect of originality and sea index on other factors, extracted from the amos model

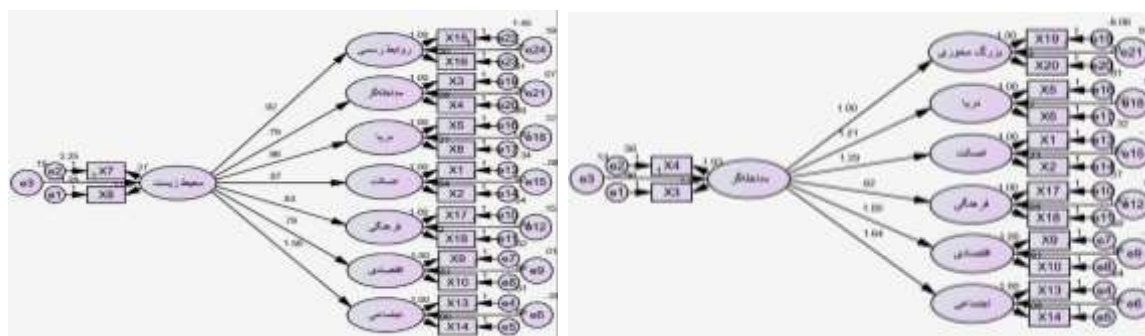

شکل ۶- تاثیر شاخص بزرگ محوری و روابط رسمی بر سایر عوامل، استخراج شده از مدل Amos

Figure 6. The effect of large axial index and formal relationships on other factors, extracted from the amos model

مشارکت اجتماعی برای بازآفرینی بر عوامل گروه اول و دریا می باشد که از بین ها، مولفه اجتماعی با میزان ۱/۵۹ بیشترین اثر پذیری را دارد.

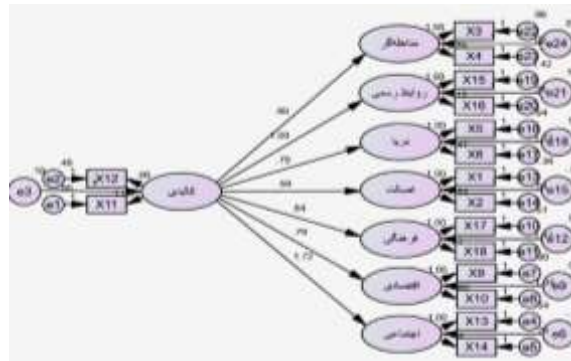
همانگونه که در شکل ۶ نشان داده شده است روابط رسمی با مولفه های دریا، مداخله ای، اصالت، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی در ارتباط می باشد. بیشترین اثر گذاری آن در

شکل ۷- تاثیر شاخص مداخله گر و محیط زیست بر سایر عوامل موثر، استخراج شده از مدل Amos

Figure 7. The effect of interventional index and environment on other effective factors, extracted from the amos model

مطابق شکل ۷ عامل مداخله ای بر عوامل بزرگ محوری، اصالت، فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و دریا تاثیر گذار است که در این شکل نیز عامل اجتماعی بیشترین تاثیرپذیری را دارد.

شکل ۸- تاثیر شاخص کالبدی بر سایر عوامل در بافت تاریخی سورو، استخراج شده از مدل Amos

Figure 8. The effect of physical index on other factors in the historical tissue of the Suro, extracted from the Amos model

عوامل مستقل با یکدیگر به دست می آید که می توان مطابق با فرمول ذیل نشان داد.

$$\theta_1 + \theta_2 + \theta_3 + \dots + \theta_n = \sum_{k=1}^n \theta$$

مطابق فرمول فوق میزان اثر گذاری هر یک از عوامل حاصل از مجموع عدد پارامترها می باشد، همانند جدول ذیل به دست می آید.

برای انجام محاسبات مذکور در مدل Amos از طیف عددگذاری لیکرت استفاده گردید که بین اعداد ۱ تا ۵ می باشد و برای همه پرسش ها یکسان است. معادلات ساختاری مطابق رگرسیون خطی است و جمع جبری بین آنها پذیرفته شده می باشد؛ از اینرو جهت پاسخ به سوال دوم رساله، میزان اثرگذاری هر یک از عوامل را از طریق احتساب مجموع اعداد پارامتر مربوطه بین

جدول ۱- اثرگذاری عوامل موثر بر سایر عوامل مشارکت اجتماعی در بازآفرینی شهری بافت تاریخی سورو حاصل از Amos

Table 1. The Effect of Effective Factors of Social Participation Factors in Urban Reconstruction of the Historical Tissue of the Suro from Amos

۶/۵۴	محیط زیست	۹/۶۸	بزرگ محوری
۶/۳۴	دریا	۱۰/۰۵	اصالت
۶/۲۱	کالبدی	۸/۰۸	اقتصادی
۴/۶۵	روابط رسمی	۶/۹۶	مداخله ای
۳/۰۵	اجتماعی	۶/۷۶	فرهنگی

نتیجه گیری

ای، فرهنگی، محیط زیست، دریا و کالبدی قرار دارند و گروه سوم عبارتند از روابط رسمی و عوامل اجتماعی که کمترین اثرگذاری را بر سایر عوامل دارند؛ لذا این عوامل بیانگر این

نتایج حاصل از کاربرد مدل Amos و تحلیل آماری در نرم افزار Spss گویای این بود که بیشترین اثرگذاری به ترتیب متعلق به بزرگ محوری، اصالت، اقتصادی و در گروه بعدی عوامل مداخله

References

1. Pour Ahmad, A.; Keshavarz, M.; Ali Akbari, A.; Hadavi, F. 2017. Reconstruction of studied urban dysfunctional tissues (District 10 of Tehran), Quarterly Journal of Environmental Planning, No. 37, Page 13. In Persian.
2. Rafieiy, M, Mohammadi Aydaghmish, F. 2016. Proposing a Conceptual Framework of Urban Regeneration Interaction and Entrepreneur City in Achieving Place Marketing, Journal of Urban Economics and Management, Vol. 5, No2(18), 1-20.
3. Alaei Bosjin, M. 1399. Study of the effect of urban regeneration on the development of social capital (Case study: Qapo Ardabil Highway), Iranian Journal of Social Development Studies, No. 4, page 23. In Persian.
4. United Nations. The Millennium Development Goals Report 2012. Available online: https://www.unilibrary.org/economic-and-social-development/the-millennium-development-goals-report-2012_32f1e244-en (accessed on 30 July 2019).
5. ISTAT. Rapporto SDGS. 2019. Informazioni Statistiche per L'agenda 2030 in Italia. Available online: <https://www.istat.it/it/archivio/229565> (accessed on 30 July 2019).
6. Mohammed, A. J.; Ghebreyesus, T.A. 2018. Healthy living, well-being and the sustainable development goals. Bull. World Health Organ. 96, 590. [CrossRef] [PubMed].
7. United Nations. 2017. HLPF Thematic Review of SDG3: Ensure Healthy Lives and Promote Well-Being for All

موضوع هستند که چنانچه بخواهیم عوامل اثر گذار را مشخص نماییم، در وهله اول شامل عوامل بزرگ محوری، اصالت و اقتصادی برویم. از طرفی با احتساب میزان عوامل تاثیر پذیر و جمع جبری آنها، متقابلاً می توان عوامل اثر پذیر را مشخص نمود، تاثیر پذیر ترین عامل، اجتماعی با اندازه ۱۸/۳۳ می باشد و عوامل اثر گذار عبارتند از اصالت با میزان ۱۰/۰۵، بزرگ محوری با اندازه ۹/۶۸ و اقتصادی با اندازه ۸/۰۹، به عبارتی چنانچه در این منطقه مقرر باشد مشارکت اجتماعی جهت بازآفرینی شهری تحقق یابد، بایستی از ظرفیت عوامل اصالت، بزرگ محوری و اقتصادی برای تاثیر گذاری روی سایر عوامل استفاده نمود و تاثیر پذیرترین عامل (بااستنباط همراه ترین عامل)، اجتماعی می باشد، بدین معنی که ساختارهای اجتماعی این منطقه همراهی مناسب تری جهت تحقق این امر دارند. در مورد موضوع مورد مطالعه تحقیقاتی صورت گرفته که در اینجا به تحقیق توانا و عابدینی (۱۳۹۴)، اشاره می شود که به پژوهش در باب مقاله ای با عنوان بازآفرینی بافت فرسوده شهر با رویکرد توسعه پایدار و مشارکت مردمی (نمونه مورد مطالعه: محله سیروس) پرداخته اند. هدف این پژوهش ارزیابی و اولویت بندی معضلات بافت فرسوده و دستیابی به راهبردهای بازآفرینی پایدار بافت فرسوده محله سیروس، واقع در بافت مرکزی و قدیمی شهر تهران می باشد و نتایج حاصل نشان داد ساختار کالبدی مهم ترین معضل بافت فرسوده می باشد و در ادامه ابعاد مدیریتی، زیست محیطی، اقتصادی و اجتماعی را در رتبه های بعدی اولویت بندی نشان می دهند این در حالی است که تحقیق حاضر نشان داد که عوامل بزرگ محوری، اصالت و اقتصادی به ترتیب بالاترین تاثیر و در مقابل عوامل روابط رسمی و اجتماعی کمترین تاثیر را دارد؛ تناقض و تفاوت در نتیجه گیری دو تحقیق مورد مقایسه گویای این موضوع است که در محله سوورو به عنوان منطقه مورد مطالعه شرایط کاملاً متفاوت می باشد و بر طبق شرایط تاثیر گذاری عوامل هم متغیر می باشد.

15. Lotfi, S and Zargari, I. 2012. urban recreation and redefining burnout criteria: Beginning on sustainable city restoration, Shahramar's two-time.
16. Safaee Pour, M and Madanloyjo, M .2016. Urban Earth Policies in Urban Reflection, Karaj: Nibeg Publishing.
17. Roberts, P.2000. The evolution, definition and purpose of urban regeneration, in p. Roberts and H,Syke. Urban Regeneration, AHandbook, British Urban Regeneration Association, SAGE Publications, London.
18. Noorian, F; Ariana, A. 2012. Analyzing how the law protects public participation in urban regeneration Case study: Imam Ali (Atiq) Square, Isfahan, Journal of Fine Arts, No. 2, page 16. In Persian.
19. Gibson M and Kocabas, A .2001. London: Sustainable regeneration Challenge and response. In: 1st international urban design meeting, Mimar Sinan University, Istanbul, Turkey, May
20. Assefa,G,Frostell B .2007. Social Sustainability and Social Acceptance in technology Assessment: ACase study of Energy Technologies, Technologies in Society(29)63-78.
21. Pourjafar, M. 2009. Fundamentals of improvement and renovation of the old texture of cities, Tehran: Payam Publications. First Edition. In Persian.
22. Chris Couch, Olivier Sykes, Wolfgang Börstinghaus January .2011.Thirty years of urban regeneration in Britain, Germany and France: The importance of context and path dependency, Volume 75, Issue 1, Pages 1–52.
23. Tavana, M; Abedini. 2015. Reconstruction of the dilapidated at All Ages; United Nations: New York, NY, USA; pp. 10 –12.
8. Kruize, H.; Droomers, M.; van Kamp, I.; Ruijsbroek, A.2014. What causes environmental inequalities and related health effects? An analysis of evolving concepts. Int. J. Environ. Res. Public Health , 11, 5807–5827.
9. Battisti,A, Barnocchi,A, Iorio,S .2019. Urban Regeneration Process: The Case of a Residential Complex in a Suburb of Rome, Italy,Journal of Sustainability, 30 October 2019; Published: 3.
10. Alpopi, C. & Manole, C. (2013). Integrated Urban Regeneration - Solution for Cities Revitalize. Procedia Economics and Finance, 6, 178-185.
11. Christelle, B., & Damidavičiūtė, A. (2016). Urban Regeneration in Rio de Janeiro Favelas during the Olympic games of 2016”. Master Thesis in Development & International Relations, Supervisor: Malayna Raftopoulos.
12. Aeini, M, Ardestani, Z (2009), Pyramid Recognition and People's Participation, Criteria for Evaluation of Urban Development Programs, City Identity Journal, Science and Research Branch.
13. Rafiyan, M, Khomeini, Shi, Ismaili, AM (2010), Urban Recognition and Creation and Development and Development of Traditional Urban Late (TND), Internet Journal of Renovation Organization.
14. Sabaj, affection .2013. developed a mechanism for use of urban recreation in the face of urban worn tissues. Case study: Hamedan neighborhood in Hamedan, Journal of Seven Fences Research.

- and urban landscape, page 18. (In Persian)
24. Population and Housing Census.2016. Statistical Center of Iran. In Persian.

texture of the city with the approach of sustainable development and public participation (Case study: Sirius neighborhood), the second national conference on sustainable architecture